

שיחטאו ויקלקלו יוכלו ג"כ לשוב בתשובה. בכאן נשתנו סדרי בראשית, פעל אז על עניני חטאים שקשה לשוב בתשובה ג"כ אם יעשו תשובה יתקבל תשובתם, וזאת רמז מרע"ה מתפלתו (תהלים צ, ג) ^{אוצר החכמה} תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם, שאדם הראשון לא נתייאש וחזר בתשובה, זאת רמז מרע"ה תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם הראשון.

והוסיף הבית ישראל ז"ל לרמוז בזה, שקודם תקיעת שופר בר"ה אומרים הפרק (בתהלים מז) "למנצח לבני קרח מזמור" וגו'. לרמוז שגם הם נתקנו ואפשר להזכיר זכותם בר"ה, יום הדין. וזה נרמז במה שכתב האר"י הק' כי תיבות "צדיק כתמר יפרח" הם ס"ת קרח, לרמוז על תיקונו ג"כ עכר"ק.

ובני קרח לא מתו (שם). ברש"י נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום. **הבית ישראל ז"ל** אמר בשם **הכתב סופר ז"ל**, שלכן לא נכנסו לגן עדן אע"פ שעשו תשובה, מפני שהחטיאו אחרים, לעצמם מועיל תשובה אבל לא על מה שהחטיאו אחרים. ואמר, שאפשר לומר להיפך ומצוה לפרסם זאת, כי הם באמת היו צדיקים, ורק נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום כדי שיצילו אחרים, כמ"ש אצל אברהם אבינו שיושב על פתחו של גיהנום (ראה במהרש"א שבת קד.), וכמו שא"י שכל הצדיקים כשמסתלקים מן העולם עוברים על פתחו של גיהנום כדי להציל אחרים.

אלה משפחת בני אשר לפקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות (כו, מז). אא"ז **האמרי אמת ז"ל** אמר, הנה רש"י בפרשת וזאת הברכה עה"פ (דברים לג, כד) ברוך מבנים אשר, מביא ספרי אין לך בכל השבטים שנתברך בבנים כאשר, ואיני יודע כיצד, והקשה אא"ז ז"ל הלא פשוט כוונתו דבמנין הזה בפרשתינו נתרבה שבט אשר יותר מהמנין הראשון בפרשת במדבר קרוב לי"ב אלף, וצ"ע.

יוכבד בת לוי אשר ילדה אותה ללוי במצרים (כו, נט). וברש"י: כשנכנסו לתוך החומות ילדתה ע"כ. והקשו הראשונים איך לוי שימש מטתו בשני רעבון, וכתב אא"ז **השפת אמת ז"ל** בחדושו למס' תענית (יא ע"א) לתרץ. דאפשר דחשוכי בנים דמותרין היינו אפי' אי רק לאשה לית לה בנים ג"כ מותר, וא"כ י"ל דאשתו של לוי לא היה לה בנים והיינו דכתיב אשר ילדה אותה. וציין דו"ז **הגרי"מ בידרמן ז"ל** על זה דהאחרונים חולקין בזה, עיי"ש.

כי לא נתן להם נחלה וגו' (כו, סב). אא"ז **האמרי אמת ז"ל** אמר, א"כ למה נמנה שבט לוי, רק דאי' (עי' ברש"ם ב"ב קכב. ועיי"ש בשטמ"ק) שלעתיד יהי' לבני לוי נחלה כמו לכל ישראל. ומשו"ה צריכים למנות אותם.

ותקרבנה בנות צלפחד וגו' למשפחות מנשה בן יוסף וגו' (כו, א) פירש"י ז"ל
 (מספרי) יוסף חבב את הארץ שנאמר תנה לנו אחוזה וכו' עי"ש. אא"ז
האמרי אמת ז"ל אמר, שאמו ע"ה היתה חולנית בעיר אוטבוצק בפרשת פנחס שנת
 תר"ס (שבועות אחדים קודם הסתלקותה), ושמעה שלמד פ' בנות צלפחד, שהיו מחבבות
 את הארץ, והקשתה לו, מנין לחז"ל שבקשתן היתה דהיו מחבבות את הארץ, אולי
 בגלל שהיו רוצות ירושה, (והוסיף: בשלמא אם היו שואלין אותם מה הן רוצין, כסף או נחלה,
 והיו אומרות נחלה, היה ראי' שהם חיבבו את הארץ, אבל כעת, מנין זאת) והשיב לה **אא"ז ז"ל**
 שלפי כל המד' הי' המעשה של מיתת צלפחד בשנה הראשונה או בשנה השני',
 בין למ"ד מקושש ובין למ"ד מן המעפילים (עי' שבת צו:), א"כ אם היו מבקשות רק
 מחמת ירושה, למה המתינו מ' שנה, ולא תבעו מטלטלין, שבוודאי השאיר רכוש
 מביזות מצרים וביזות הים (והרי היו לו אחים ומ"מ לא נזכר שהן דרשו או חלק בממונו) ע"כ
 שזה לא הי' נפ"מ אצלם, רק מחמת שכעת נתחלקה הארץ, ומחמת חיבוב הארץ
 תבעו חלקן.

ובמקום אחר מובא שאמר אא"ז **האמרי אמת ז"ל**: אמי מורתי הקשתה לי מנא לן
 דבנות צלפחד חיבבו את הארץ דילמא מפני שרצו ממון, ותירצתי לה דאי'
 נתן תתן לרבות מטלטלין, א"כ הלא הי' גם מטלטלין ולמה לא בקשו את המטלטלין
 אלא את הקרקע, משום שחיבבו את הארץ.

והוסיף הלב שמחה ז"ל ואמר, אפשר דזה פירוש הכתוב ויקרב משה את משפטן
 לפני ה', שהרגיש כאן שאין זו בקשה גשמית ולא נתנו עיניהם בממון, אלא
 שכוונתן טובה לחיבת הארץ, לכן הקריב משפטן לה'.

והבית ישראל ז"ל אמר, דיש לתרץ את הקושיא בפשטות, דמזה שכתוב תנה לנו
 אחוזה, הרי שכל רצונן היה אחוזה דהיינו נחלה בארץ ישראל.

אבינו מת במדבר והוא לא הי' וגו' בעדת קרח וגו' ויקרב משה את משפטן לפני
ה' (כו, ג - ה). אי' בשם אא"ז **החידושי הרי"מ ז"ל** שדקדק, מה נפק"מ מזה
 שאמרו אבינו מת במדבר והוא לא הי' וגו' בעדת קרח וגו', וכן מדוע הקריב את משפטן
 לפני ה', ואמר, כי גם בנות צלפחד ידעו שמשה רבינו ע"ה הוא עניו מכל האדם, רק
 חשבו שבמדת חנופה איננו גדול, לכן באו בטענה זו, אבינו מת במדבר והוא לא הי'
 וגו' בעדת קרח, כי הוא רצה שאהרן יהי' כהן הגדול, והוא הי' נגד קרח, כי בחטאו
 מת, וכששמע משה רבינו ע"ה דבריהן, אמר א"כ אסור לי להורות דבר זה, כי אולי

ח"ו יהי' נדנוד נגיעה של חנופה, לכן ויקרב משה את משפטן לפני ה'. (הבאר שנת תרצ"ב
 ס"ו ע"י, יב)

אבינו מת במדבר והוא לא הי' בתוך העדה וגו' כי בחטאו מת (כו, ג). במסכת שבת
 (צו: צו) איתא דר' עקיבא יליף גזירה שוה דצלפחד הי' המקושש, אמר לו ר'
 יהודה בן בתירא, עקיבא, בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין, אם כדברין התורה
 כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק, אלא מהיכא הוה,
 מויעפילן. כתב א"ז השפת אמת ז"ל בחידושו שם, לא ביארו הטעם מנ"ל הא, ושמא
 מדכתיב והוא לא היה בעדת קרח, משמע דגם חטא שלו הי' בעדה ולא חטא יחידי,
 ולא מצינו חטא בכלל אלא המעפילים. מיהו קצת קשה למה שכתב רש"י בחומש שלא
 החטיא אחרים עמו, ורש"י עצמו מביא שם מאן דאמר ממעפילים הי', והלא גם זה
 חטא רבים.

והא דאי הוי מן המעפילים אינו בכלל כיסתה תורה, י"ל, דאי מקושש הוי,
 כיון דהי' צלפחד והכתוב לא פירש מי הי', וכתבי' וימצאו איש וגו' ולא
 צלפחד, א"כ מוכח דכיסה עליו, אבל מעפילים דרבים נינהו אין ראי' ממה שלא
 פירש שמותיהם, ואינו בכלל כיסתה תורה. ומלשון רש"י משמע דכיון דלא הרשיע
 כל כך הוא, כמפורש במ"ש בחטאו מת, וע"ז קשה דחטא הוא שוגג ומעפילין
 מזידין היו.

אבינו מת במדבר וגו' כי בחטאו מת (שם). בגמרא מקושש זה צלפחד. א"ז האמרי
 אמת ז"ל הקשה הלא כתיב בחטאו מת, ובחטאו משמע שוגג, ותירץ דאיתא
 (בתוס' ב"ב קיט ע"ב מחז"ל) דלשם שמים נתכוין, א"כ הוי כשוגג.

אבינו מת במדבר וגו' והוא לא היה בעדת קרח (שם). א"ז האמרי אמת ז"ל אמר,
 מה שאמרו שלא היה בעדת קרח, כי איתא בספרי שעדת קרח ומרגלים אין
 להם חלק בארץ ישראל, לכן אמרו שלא היה בעדת קרח, ומגיע להם חלק בא"י.

ומה דאיתא בספרי הנ"ל שמרגלים אין להם חלק בארץ ישראל אמר א"ז ז"ל
 דהפירוש הוא, הנשיאים ששלח משה רבינו ע"ה לרגל א"י, בניהם אין להם
 חלק בא"י.

אבינו מת במדבר וגו' ובנים לא היו לו (שם). הנני להביא כאן קטע ממכתב שכתב
א"ז האמרי אמת ז"ל.

[אח"י 1234567]

ב"ה, לחתני היקר מ' יצחק מאיר אלטר שי'.

מכתבך קבלתי - לא אמרתי כלל בשם **שבט מוסר** על אבינו מת וכו' מחמת נגיעה
אך מזה נרמז **ברמב"ן**^{ג)}, אך זאת אמרתי, כי חידוש על השבט מוסר שכי' אבינו מת
במדבר בשביל שבנים לא הי"ל, שאלו ה"ל הי' נפקד עוונותיו עליהם, וע"ז הקשיתי דהא
בנות הי' לו, והרי חז"ל השוו לזה אשה לאיש כמאמרם^{ט)} מפני מה מתים בניו ובנותיו
וכו'.

א"ד חותנך הדו"ש וטובך ושלוש בתי תחי' ובניכם שי'.

א. מ. אלטר

והוא לא הי' וגו' בעדת קרח וגו' ויקרב משה וגו' לפני ה' (כז, ג - ה). א"ז האמרי
אמת ז"ל אמר, אי' **ברמב"ן** ז"ל שמה שאמרו שלא הי' בעדת קרח, שסברו
להחניף למשה רבינו ע"ה בזה, לכך ויקרב משה וגו' לפני ה', שלא רצה לפסוק
בעצמו, רק מסר להשי"ת, ובזה מובן מה שפירש"י ז"ל (מגמ' סנהדרין ח.) נתעלמה הלכה
ממנו, וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר (דברים א, יז) והדבר אשר יקשה מכם תקריבון
אלי עי"ש.

ולכאורה קשה איך אפשר לומר על משה רבינו ע"ה שהתורה מעידה עליו שהי' עניו
מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב, ג), והיתה שכינה מדברת מתוך
גרונו (עי' בזה"ק כאן ח"ג רלב.), יתגאה ויתפאר לומר שכל הדבר הקשה יביאו אליו, ולפי
הנ"ל הפירוש הוא, דהנה מקודם כתיב (דברים שם) לא תגורו מפני איש וגו' ואח"כ כתיב
והדבר אשר יקשה מכם וגו', היינו שעיקר בדין תורה שלא יהי' לדיין שום נגיעה, לכן
אמר משה רבינו והדבר אשר יקשה וגו', היינו כשיבוא דין תורה ותרגישו שהנכם נוגעים
אזי תביאו אלי, א"כ אמר שהוא אינו נוגע, לכך הראה לו שכאן הי' לו נגיעה^{ט)} והיה

יג. כאן

יד. בספרו חוט של חסד וז"ל, כי בחטאו מת ובנים לא היו לו, הכונה בעבור שבנים לא הי' לו זה גרם שבחטאו
מת, שאם היו לו בנים, הבנים היו מתים במקומו כדרז"ל שהבנים קטנים מתים בעון אביהם (עי' ברכות
ה:)

טו. שבת קה: מפני מה מתים בניו ובנותיו של אדם כשהן קטנים וכו', מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר,
שכל הבוכה על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו, ועיין עוד שם דף לב:

טז. והוסיף הבית ישראל ז"ל ואמר, חסידים סיפרו על האדמו"ר **מסוכצ'וב** בעל **האבני נזר** ז"ל, שפעם באה
לפניו אלמנה לדין תורה ובכתה לפניו, אז הוא לא רצה לפסוק לה, באמרו דמעות של אלמנה זה גם שוחד.
והוסיף הבית ישראל ז"ל ואמר, דכן גם הפירוש בשבת (נה.) רב יהודה הוה יתיב קמיה דמר שמואל אתאי
ההיא איתתא קא צווחא קמיה ולא הוה משגח בה וכו' עי"ש. וכו' בסוכה (לא.) ההיא סבתא דאתאי קמיה